

Prof. Dr. Herman MUSAPH

afd. Medische Seksuologie

Academisch Ziekenhuis Utrecht, Postbus 16250, 3500 CG Utrecht

Pedofilie, een plaatsbepaling

Inleiding

In het afgelopen jaar heb ik mij nogal veel bezig moeten houden met de pedofilie in mijn functie van lid van de Staatskommissie voor de Zedelijkheidswetgeving (Melay). Daar heb ik strijd moeten voeren om de pedofilie te dekriminaliseren.

Als enige medicus in die commissie heb ik me nogal verbaasd over de vele misverstanden, die bij mensen heersen, die nog nooit een pedofiel in hun spreekkamer hebben gehad.

Maar ook in onze eigen staf medische seksuologie, die het bijna altijd binnen 20 minuten eens is over een medisch seksuologisch onderwerp, heersen tegenstrijdige opvattingen.

Er is over pedofilie weinig research gedaan. We weten eigenlijk weinig af van de schade die aan het kind wordt toegebracht, vooral longitudinaal gezien. Over de late reacties bijvoorbeeld is weinig onderzoek verricht. Datgene wat men gaat zeggen over de pedofilie wordt sterk gekleurd door eigen opvatting, eigen moraal, ook in sexualibus.

Een missionaire of moralistische denkwijze zou ik graag als onwetenschappelijk willen bestempelen. U weet dat deze denkwijze veel voorkomt; er bestaat een niet geringe weerstand bij de Nederlandse bevolking tegen alles wat met pedofilie te maken heeft. De opvatting dat pedofilie een perversie is die met vuur en zwaard bestreden moet worden, leeft bij een groot deel van onze bevolking; ook in de tachtiger jaren.

Daarnaast is er een opvatting die even missionair en moralistisch is, nl. dat pedofilie behoort tot de normale uitingen van het seksuele gedragspatroon bij de mens van nu.

Plaatsbepaling

Ik geloof dat elk seksueel gedragspatroon van de mens menselijk is, en dat elk mens het recht heeft zijn eigen seksuele gedragspatroon te beleven, op één voorwaarde, dat dit het individu en de partner niet schaadt. Dat is een expressie van tolerantie die ik heb tov. alle vormen van menselijk seksueel gedrag. Ieder mens heeft de vrijheid om zijn eigen seksuele gedrag te kiezen en te beleven, maar zowel die vrijheid als die tolerantie heeft naar mijn persoonlijke smaak zijn grenzen.

Het begrip perversie is moreel belast. Freud verstond onder perversie: elke seksuele omgang die niet bestaat uit een penetratie van de penis in de schede. Vandaar dat Freud kon spreken dat elk normaal kind polymorf pervers is. Het Freudiaanse begrip perversie dat wij als psychiaters toepassen, heeft dus een andere inhoud dan dat van 'the man in the street'.

John Money heeft in 1977 voorgesteld dat we andere seksuele gedragingen dan heteroseksualiteit en homoseksualiteit 'parafilie' noemen. Oorspronkelijk waren parafilia alle seksuele gedragingen, behalve de heteroseksuele. Tegenwoordig spreken we, omdat homoseksualiteit thans buiten de psychopathologie en buiten de psychiatrie is gevallen, van parafilia, en we bedoelen alle seksuele gedragspatronen buiten de heteroseksualiteit en de homoseksualiteit.

Funktiebepaling

Er is in 1976 een boekje verschenen van mevrouw Loes Rouweler-Wuts over pedofilie. Hierin vindt u de definitie van het Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid: "Pedofilie is een menselijke gegevenheid die erdoor gekenmerkt is, dat het zich aangetrokken voelen tot kinderen, ook in seksuele zin, als zo'n basale waarde wordt ervaren, dat het het eigen leven bepaalt."

U ziet hier een duidelijke restriktie, nl. een seksuele gerichtheid op biologisch niet-geslachtsrijpe kinderen. Wij weten, en dat geldt vooral voor een langduriger relatie, dat het een niet gering trauma voor het kind is wanneer hij of zij merkt dat de pedofiel zijn interesse in hem of haar heeft verloren, omdat er biologische veranderingen aan zijn of haar lichaam zijn opgetreden. Deze kinderen beleven dit als bijzonder traumatisch, als een in de steek gelaten worden.

Pedofielen zoeken vanwege hun psychoseksuele onrijpheid contact met kinderen. Het seksuele contact beperkt zich tot het kinderlijke nivo. Het lijkt op de seksuele spelletjes die pre-puberale kinderen onderling doen. Een pedofiele relatie is beslist geen imitatie van seksuele betrekkingen tussen volwassenen. Dit heeft zijn konsekventies. Pedofiel seksueel gedrag heeft een specifiek aksent qua beleving en is dus anders dan volwassen seksueel gedrag.

Mevrouw Rouweler-Wuts vond in haar onderzoek van heterofiele pedofielen (N=60), dat zij in hun jeugd een zeer slechte relatie hadden zowel met hun vader als met hun moeder. De homofiele pedofielen hadden een iets betere verhouding met hun vader; ook de betrekking met hun moeder was iets beter, hoewel deze sterk geïdealiseerd werd.

Wij zien op de polikliniek seksuologie van het Academisch Ziekenhuis te Utrecht de pedofielen die op moeilijkheden gestuit zijn of die met problemen omtrent hun pedofilie zitten, maar deze zijn niet noodzakelijk specifiek voor hun pedofilie. Zij zoeken hulp omdat ze in hun professie of

in hun huwelijk grote moeilijkheden hebben gekregen, of omdat ze met het gerecht in aanraking (dreigen te) komen. De huisarts schakelt ons terecht in om ervoor te zorgen, dat zij buiten de handen van politie en justitie blijven.

Als wij deze mensen ondervragen, blijken zij zonder uitzondering in de anamnese een gestoorde sleutelfiguur-kind relatie te hebben gehad. Er is dus hoogstwaarschijnlijk in hun psychoseksuele ontwikkeling iets mis gegaan.

Vele pedofielen zijn gehuwd. In de meeste gevallen is er sprake van een slechte, oppervlakkige huwelijksrelatie, waarbij de verlangde intimiteit niet bereikt wordt. Hoogstwaarschijnlijk heeft dit te maken met hun moeder-kind relatie of hun vader-kind relatie, in de eerste levensjaren, die als blauwdruk werkt voor een volwassen emotionele relatie met een duurzame partner (Musaph, 1979).

Er treedt bij de pedofiel een dubbele identifikatie op. Enerzijds gedraagt hij zich als ouder tegenover het kind op de wijze waarop hij vroeger zelf behandeld had willen worden. Hij demonstreert een gebrek aan een stukje liefdesbeleving in zijn jeugd, een onopgelost konflikt dat hij probeert op te lossen door steeds maar weer het onopgeloste konflikt dwangmatig te herhalen. Dat zulks gebeurt zonder dat het konflikt werkelijk wordt opgelost, wijst erop dat we hier te maken hebben met een neurotisch mechanisme.

De tweede kant van de funktie is, dat de pedofiel als kind met het kind wil zijn, om te ervaren hoe fijn het is om ouderliefde te krijgen.

Hulpverlening

Wanneer wij als hulpverleners gekonfronteerd worden met moeilijkheden rondom pedofilie, dan vragen wij allereerst naar het kind, want deze heeft voorrang in de hulpverlening. Daarna komt de vraag: 'Hoe kunnen we de pedofiel helpen?' Wij dienen ons ook af te vragen: 'Hoe kunnen we de omgeving van het kind het beste opvangen? Hoe kunnen we de ouders van het slachtoffer helpen met het verwerken van de moeilijkheden die door pedofiele kontakten zijn opgeroepen?' Dit geldt niet alleen voor de ouders van het kind, maar ook voor zijn broertjes en zusjes.

Er bestaan MOB's in Nederland en we hebben konsultatieburo's voor homofielen, bijv. de Schorerstichting in Amsterdam. Maar waar is het konsultatieburo voor pedofielen in Nederland? Dat hebben we niet.

Hoe kunnen wij de pedofiel helpen?

Als het waar is dat een pedofiel in zijn seksuele gedragspatroon behoefte heeft aan een stukje liefde, uitgedrukt op het nivo van het kind met het kind zijn; als het waar is dat een pedofiel in zijn kontakten onbewust vóórspeelt hoe hij eigenlijk had gewild dat zijn vader of moeder met hem hadden gedaan, wat hij nu aan een vriendje of vriendinnetje doet; dan is

het enig haalbare antwoord het organiseren van gespreksgroepen van pedofielen. Het is een non-professionele aanpak, die bepaalde spanningen kan aflossen.

Maar hebben wij dan echt geholpen?

Wij dienen te helpen in verschillende richtingen. Allereerst dienen wij de pedofiel te helpen zichzelf als pedofiel beter te accepteren. Men verwaarloos niet de sociale context van de getrouwde pedofiel nl. zijn vrouw en eventuele kinderen.

Ten tweede dienen wij hem de gelegenheid te geven om zijn seksuele gevoelspatronen werkelijk te beleven.

Hoe kan men dat realiseren?

Dit is geen eenvoudige zaak. Ik geloof dat daarop antwoorden moeten komen van de pedofielen zelf. Verder geloof ik dat het ontzettend belangrijk is welke houding de omgeving heeft tegenover afwijkend seksueel gedrag.

Ik kan me voorstellen dat men met argumenten komt als 'je moet de pedofiel isoleren, je moet hem straffen'. Er zijn veel mensen die zo redeneren. Een ander zegt 'nee, dan ben je helemaal mis, je moet primair aan het kind denken, dus moet je ervoor zorgen dat de pedofiel nooit contact krijgt met het kind'. Weer anderen zeggen 'de oorzaak van de pedofilie ligt niet bij de pedofiel, maar bij het feit dat wij als maatschappij pedofiel gedrag niet accepteren'. Dan geven wij de maatschappij de schuld.

Ik ben van mening dat wij in de hulpverlening primair het kind en zijn omgeving dienen op te vangen en bij te staan in het verwerken van de traumatische gebeurtenis. De pedofielen dienen zich te organiseren en zelf middelen op te sporen en maatregelen te nemen, waardoor zij hun eigen, in ons cultuurpatroon afwijkend, seksueel gedrag mogen beleven zonder schade aan anderen te berokkenen.

Hoe dient dit te gebeuren?

Laten de pedofielen deze vraag zelf beantwoorden. De emancipatie van mensen met afwijkend seksueel gedrag heeft alleen werkelijke waarde als dit gebeurt door de mensen met afwijkend seksueel gedrag.

Samenvatting

Ik meen dat bij de beoordeling van het verschijnsel pedofilie de volgende punten in ogenschouw genomen moeten worden:

1. Elk mens, ook de pedofiel, heeft recht op het beleven van zijn door hem gekozen seksueel gedragspatroon. Als sociaal wezen hebben wij als enige restrictie dat dit beleven niet schadelijk mag zijn voor hemzelf of zijn of haar partner.

2. Aangezien het zeker niet uitgesloten is dat bij pedofiel contact het niet-geslachtsrijpe kind schadelijke gevolgen van dit contact zal ondervinden, dient er gezocht te worden naar mogelijkheden van pedofiel seksueel beleven in vitro.
3. Hulpverleners dienen primair de belangen van het kind te behartigen.
4. Wij weten dat psychische schade, hetzij in de aktuele situatie, hetzij als late reactie, sterk afhankelijk is van vele factoren buiten de pedofiele relatie. Het is van belang dat de hulpverlener vooral de psychosociale kontekst waarin het kind geplaatst is, in zijn behandelingsplan opneemt.
5. Aangezien de beoordeling van een seksueel gedragspatroon sterk afhankelijk is van het mikro- en makrokultuurpatroon waarin dit gedrag plaats vindt, dienen wij te beseffen dat ons oordeel over pedofiel gedrag aan tijd en plaats gebonden is.
6. De groeiende tolerantie tov. afwijkend seksueel gedrag in het Nederland van de tachtiger jaren wordt geremd door rigide moralistische instellingen van mensen die hun eigen seksuele gedragspatroon als enige maatstaf nemen. Dit geldt zowel voor hen die pedofiel contact in alle omstandigheden veroordelen als voor hen die pedofiel contact in alle omstandigheden goedpraten.

Literatuur

- MONEY, J. (1977), 'Paraphilias'. In: Money, J.L.; Musaph, H. (eds.), 'Handbook of Sexology'. Chapter 72. Amsterdam, New York: Elsevier.
- MUSAPH, H. (1979), 'Partnerkeuze'. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- ROUWELER-WUTS, L. (1976), 'Pedofielen, in contact of conflict met de samenleving'. Deventer: Van Loghum Slaterus.